

2 केन्द्रात् हिमाचलाय ६७.९५५
कोटिरूप्यकाणि १५
वित्तायोगस्य अन्तर्गतं
विमोचिता राशिः

3 “नेपालदेशे
षोडशवर्षीयाः
युवानोऽपि मतदानं
करिष्यन्ति”

4 केन्द्रीय कृषिमन्त्री शिवराज-
सिंहचौहानः प्रधानमन्त्रि-किसान-
निधि-योजनायाः (पी.एम.-किसान)
२१वीं भुक्तिः.....

राष्ट्रीय-भूविज्ञान-पुरस्कारं प्रदत्तवती राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपति-पदासीना द्रौपदी-मुर्मूः नव-दिल्लीस्थे राष्ट्रपति भवनस्य सांस्कृतिक-केन्द्रे चतुर्विंशत्यधिक-द्विसहस्रतम वर्षस्य प्रतिष्ठित-राष्ट्रीय-भूविज्ञान-पुरस्कारं प्रदत्तवती। राष्ट्रीय-भूविज्ञान-पुरस्कारः भूविज्ञानस्य क्षेत्रे देशस्य पुरातनेषु प्रतिष्ठित-सम्मानेषु च अन्यतमः वर्तते। पुरस्कार-विजेतृभ्यः शुभकामनां प्रयच्छन्त्या राष्ट्रपतिना प्रोक्तं यत् एषः पुरस्कारः भूविज्ञानस्य क्षेत्रे तेषां प्रतिबद्धतां, नवाचारं, उत्कृष्टताञ्च सम्मानयितुं प्रदीयते। तया एतत् अपि प्रकाशितम् यत् खनिजैः मानवसम्पत्तयः विकासे महत्वपूर्णं योगदानं प्रदत्तं सहैव उद्योगेषु आधारशिलाऽपि संस्थापिता। राष्ट्रपतिः प्रोक्तवती यत् कृष्णाङ्गारकेण सहैव लौह-धातुना विना औद्योगिकीकरणस्य कल्पनाऽपि दुस्साध्या वर्तते।

बिहारराज्ये मुख्यमन्त्री-महिला-वृत्ति-योजनायाः शुभारम्भं अकरोत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, तेनोक्तं यत् महिला- केन्द्रित-योजनाभ्यः सर्वेऽपि वर्गाः लाभान्विताः सञ्जाताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी प्रोक्तवान् यत् प्रशासनेन महिला-केन्द्रिताः बहवः योजनाः कार्यक्रमश्च च प्रचालिताः। एतैः कार्यक्रमैः समाजस्य सर्वेऽपि वर्गाः लाभान्विताः सञ्जाताः। बिहारराज्ये मुख्यमन्त्री-महिला-रोजगार योजनायाः शुभारम्भासरे नवदिल्लीतः दृश्याङ्कन-माध्यमेन भाषमाणः श्रीमोदी अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारः तथैव बिहारस्य मुख्यमन्त्रिणः नीतीश-कुमारस्य सर्वकारश्च एकीभूय महिला कल्याणार्थं कार्यरतौ

स्तः। प्रधानमन्त्रिणा समुद्घोषितं यत् अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं पञ्चसप्तति-लक्षाधिकाः महिलाः स्ववित्तकोषेषु साक्षात् दशसहस्र-रूप्यकाणां लाभं अवाप्नुवन्। तेनोदीरितं यत् अस्याः योजनायाः आधारः एकादश-वर्षेभ्यः पूर्वं प्रधानमन्त्री जनधन-योजना-माध्यमेन प्रतिष्ठापितः। सः सबलं प्रोक्तवान् यत् भ्रष्टाचारं विना साहाय्यराशिः साक्षात् महिलानां वित्तकोषेषु प्रेष्यते। मुख्यमन्त्री-महिला-रोजगार-योजनां नवरात्रस्य उपहारत्वेन प्रतिपादयता प्रधानमन्त्रिणा विश्वासः प्रकटितः यत् द्विशक्ति-शासनस्य प्रयासेन बिहारे लक्षपति-स्वसुणां अधिकतमा संख्या भविष्यति। प्रधानमन्त्रिणा प्रोक्तं यत् केन्द्र-सर्वकारः त्रिकोटि-महिला उद्यमिनां निर्माणार्थं कृतसंकल्पो वर्तते। अत्रावधेयं यत् एतासु द्विकोट्यधिकाः महिलाः अस्मिन् क्षेत्रे निर्मिताः येन समाजे परिवारे च बृहद्-परिवर्तनं समुत्पन्नम्। श्रीमोदिना विज्ञापितं यत् मुद्रा ड्रोन दीदी बीमा सखी बैंक सखी इत्येताः योजनाः उद्यमावसराणां विस्तारं कुर्वन्ति। जनधन योजनान्तर्गतं त्रिंशत् कोट्यधिकानां महिलानां वित्तकोषाः उद्घाटिताः, सहैव एते कोषाः आधार-सङ्ख्याया दूरवाणी-सङ्ख्याया च संलग्नाः सन्ति।

सुभाषितम्

सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयान्
न ब्रूयात् सत्यमप्रियम्।
प्रियं च नानृतं ब्रूयात्
एषः धर्मः सनातनः॥

अर्थात्- सत्य बोलो, किन्तु सभी को प्रिय लगाने वाला सत्य ही बोलो, उस सत्य को मत कहो जो सर्वजन के लिए हानिप्रद है, (इसी प्रकार) उस असत्य को भी मत बोलो जो सर्वजन को प्रिय हो, यही सनातन धर्म है।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रे प्राप्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

डिजिटलयुगे सृजन- शीलताविषये एससीओ युवा लेखकसम्मेलनस्य समापनम्

नवीदिल्लीनगरे डिजिटलयुगे सृजनशीलताविषये सार्थकसंवादेन एससीओ युवा लेखकसम्मेलनस्य समापनम् अभवत्। द्विदिनात्मकस्य सम्मेलनस्य आयोजनं शिक्षामन्त्रालयेन विदेशमन्त्रालयस्य सहकारेण कृतम्। सम्मेलनस्य कालखण्डे प्रतिभागिनः साहित्ये, सिनेमायां, संगीते, कलायां, संस्कृतिषु, रेडियो, दूरदर्शने च अङ्गीकरणस्य परिवर्तनकारी प्रभावस्य विषये विचारं कृतवन्तः।

केन्द्रात् हिमाचलाय ६७.९५५ कोटिरूप्यकाणि १५ वित्तायोगस्य अन्तर्गतं विमोचिता राशिः

15 वां वित्त आयोग

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। केन्द्रसर्वकारेण १५ तमस्य वित्तायोगस्य अन्तर्गतं बिहार-हिमाचलप्रदेश- उत्तरप्रदेशानां ग्रामीणस्थानीयसंस्थाभ्यः वित्तीयवर्षस्य २०२५-२६ इत्यस्य कृते असम्बद्धानाम् अनुदानस्य प्रथमांशं विमोचितम् अस्ति। राज्यस्य ३८ पात्रजिलापञ्चायतानां, ५३० खण्डपञ्चायतानां, ८,०४६ ग्रामपञ्चायतानां च कृते बिहारेण ८०१.००९ कोटिरूप्यकाणि प्राप्तानि सन्ति। हिमाचलप्रदेशाय सर्वेषां १२ जिलापञ्चायतानां, ८० पात्रखण्डपञ्चायतानां, ३,५७६ ग्रामपञ्चायतानां च कृते ६७.९५५ कोटिरूप्यकाणि आबंटितानि सन्ति, उत्तरप्रदेशाय ७३ पात्रजिलापञ्चायतानां, ८१३ खण्डपञ्चायतानां, ५७,६३३ ग्रामपञ्चायतानां च कृते १,५४८.३८३६ कोटिरूप्यकाणि प्रदत्तानि सन्ति। भारतसर्वकारः पंचायतीराजमन्त्रालयस्य तथा जलशक्तिमन्त्रालयस्य (पेयजलस्वच्छताविभागस्य) माध्यमेन ग्रामीणस्थानीयनिकायानां/ पंचायतीराजसंस्थानां कृते राज्येभ्यः एक्सवी- एफसी (xv-FC) इत्यनुदानं विमोचयितुं अनुशंसयति, यत् ततः वित्तमन्त्रालयेन विमोच्यते। आबंटितम् अनुदानं वित्तवर्षे द्वयोः अंशयोः अनुशंसितं भवति, मुक्तं च भवति। संविधानस्य ११ तमानुसूच्यां निहितानां २९ विषयाणाम् अन्तर्गतं स्थानविशिष्टानाम् आवश्यकतानां कृते ग्रामीणस्थानीयनिकायैः/ पंचायतीराजसंस्थाभिः वेतनं अन्यस्थापनव्ययञ्च विहाय अनबद्ध अनुदानस्य उपयोगः भविष्यति। बद्धानुदानस्य उपयोगः (क) स्वच्छतायै ओडीएफ-स्थितेः निर्वाहार्थं च मूलभूतसेवानां कृते भवितुं शक्यते, तथा च गृहापशिष्टाणां प्रबन्धनम् उपचारं च, विशेषतः मानवमलस्य मलिनावशेषस्य च प्रबन्धनं, तथा (ख) पेयजलस्य आपूर्तिः, वर्षाजलस्य संग्रहणं, जलस्य पुनःप्रयोगः च अन्तर्भवितव्यम्।

सरदारपटेलविश्वविद्यालये शिक्षास्नातकस्य (B.Ed.) ४५० आसनानां कृते जालरहितं (आफलाइन) स्थल-मर्शनम् ३० सितम्बरतः आरभ्यते

हिमसंस्कृतवार्ता:- लध्वीकाशी मण्डी। सरदारपटेलविश्वविद्यालये रिक्तानां शिक्षास्नातकस्य (B.Ed.) ४५० आसनानां कृते जालरहितं (आफलाइन) स्थल-मर्शनम् ३० सितम्बरतः आरभ्यते। विश्वविद्यालयेन एतदर्थं महत्वपूर्णं सूचना प्रकाशिता। विश्वविद्यालयेन सम्बद्धेषु शिक्षामहाविद्यालयेषु प्रायः ४५० रिक्त-आसनेषु प्रवेशार्थं परामर्शस्य षष्ठ-चरणस्य स्थल-मर्शनम् ३० सितम्बरतः भविष्यति। प्रपत्रैः सह परामर्शप्रक्रियायां भागं ग्रहीतुं पञ्चमचरणस्य परामर्शस्य कृते केवलं शक्नुवन्ति।

प्रायः १२० आसनानि एव आबंटितानि आसन् । रिक्तस्थानानि पूरयितुं एषः अन्तिमः अवसरः अस्ति। परामर्शस्य एतद् षष्ठं चरणमपि प्रातः १०:०० वादने सरदारपटेलविश्वविद्यालयस्य सभागारस्य मण्डी इत्यत्र आफलाइनरूपेण आरभ्यते। एसपीयू प्रवेशपरीक्षां दत्तवन्तः अभ्यर्थिनः परामर्शप्रक्रियायां प्राथमिकता प्रदास्यते। सर्वाधिकं महत्त्वपूर्णं यत्, संकायस्य (चिकित्सा, गैर-चिकित्सा, कला च) विषयं न कृत्वा श्रेणीं न कृत्वा शेषाणि सर्वाणि आसनानि पूरितानि भविष्यन्ति। अस्मिन् समये विश्वविद्यालयतः आवश्यकप्रपत्रेषु ऑनलाइन-पूरितं आवेदनपत्रं, बी.एड. परिणामाङ्कपत्रं, आवश्यकप्रमाणपत्राणि चावश्यकानि सन्ति। अस्य विषये सूचना विश्वविद्यालयस्य आधिकारिकजालपुटे अपि स्थापिता अस्ति। इच्छुकाः अभ्यर्थिनः निर्धारितसमये आवश्यकैः प्रपत्रैः सह परामर्शप्रक्रियायां भागं ग्रहीतुं शक्नुवन्ति।

हिमाचलवार्ता-लन्दनात् प्रत्यागत्य आपदास्थितेः समीक्षां करिष्यति मुख्यमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः लन्दनयात्रातः प्रत्यागत्य मानसूनतुना राज्यस्य क्षतिं समीक्षयिष्यति। सः मानसूनस्य ऋतुसमाप्तेः अनन्तरं आपदाप्रभावितानां जनानां सहायतां सुनिश्चित्य अधिकारिभ्यः प्रतिक्रियां याचयिष्यति। राज्यमन्त्रिमण्डलेन प्राकृतिक-आपदापीडितानां कृते २०२३ तमस्य वर्षस्य योजनायाः सद्दर्शं संकुलं घोषितम्, यस्मिन् पूर्णतया क्षतिग्रस्तभवनानां पुनर्निर्माणार्थं ₹७ लक्षरूप्यकाणां अनुदानं समाविष्टम् अस्ति। आंशिकरूपेण क्षतिग्रस्तगृहेषु, भाटकगृहेषु, नष्टबहुगृहेषु, पशुमृत्युषु, कृषि- उद्यानक्षतिषु च क्षतिपूर्तिः प्रदत्ता भविष्यति राजस्वविभागेन प्राकृतिक-आपदाभिः प्रभावितानां सहायतायाः प्रतिवेदनं निर्मितम् अस्ति। स्थानीय- नगरनिकाय- पञ्चायतस्तारयोः निर्मिताः समितयः च स्थितिस्मीक्षां करिष्यन्ति। अस्मिन् मानसूनतः ४५४ जनानां प्राणाः त्यक्ताः, अद्यापि ५० जनाः अदृश्याः इति उल्लेखनीयम्। अत्यधिकवृष्ट्या, मेघविस्फोटस्य, भूस्खलनस्य च कारणेन अस्मिन् समये प्रायः ₹ ५,००० कोटिरूप्यकाणां सम्पत्तिः क्षतिग्रस्ता अस्ति। समाचारानुसारं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः २७ सितम्बर दिनाङ्के लन्दनतः दिल्लीनगरम् आगत्य ततः २८ सितम्बर दिनाङ्के स्वस्य गृहनगरे नादीनम् इत्यत्र विवाहसमारोहे भागं गृहीयात्। नादीनस्य अनन्तरं सः २९ सितम्बर दिनाङ्के शिमलानगरस्य समीपे मशोबरायाः फेयरलॉन्स इत्यत्र डॉ. मनमोहनसिंह- हिमाचल- लोकप्रशासनसंस्थाने कार्यक्रमे भागं गृहीयात्।

सर्वकारः स्वस्य वित्तीयसम्पद्धिः सहायतां करोति- नरेशचौहानः

मुख्यमन्त्रिणः मीडियाविषये मुख्यपरामर्शकः नरेशचौहानः अवदत् यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यनेन घोषितं ₹१५०० कोटिरूप्यकाणां संकुलं राज्यसर्वकाराय अद्यापि न प्राप्तम्। तदपि राज्यसर्वकारः स्ववित्तीयसम्पदः उपयोगेन प्रभावितानां साहाय्यार्थं कार्यं करिष्यति। सः अवदत् यत् सर्वकारः सुनिश्चितं करिष्यति यत् केवलं योग्याः व्यक्तिः एव आश्रयसंकुलस्य लाभं प्राप्नुयुः। सः अपि अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण एफसीए स्थापितं यत् प्रभावितानां कृते भूमिनिमयरूपेण भूमिः प्रदातुं शक्नोति। केन्द्रसर्वकारे उपशमस्य आग्रहः कृतः, परन्तु अद्यापि निर्णयः न कृतः।

हिमाचलप्रदेशे जेबीटी-सीएण्डवी- शिक्षकाः टीजीटी-रूपेण पदोन्नताः भविष्यन्ति- महासचिवः विजय-हीर

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ पञ्चनाभः।शिमला। गतत्रिंशद-मासेभ्यः हिमाचलप्रदेशे जेबीटी-सीएण्डवी-श्रेण्योः टीजीटी-पदोन्नति-सूचयः न प्रकाशिताः। आवेदन-तिथिः पुनः पुनः प्रसारिताः, पदोन्नति-विलम्बः च जातः। अधुना राजकीय-टीजीटी-कला-संघेन सर्वकाराय समर्पित-ज्ञापनस्य विषये प्रक्रिया कृता। संघस्य प्रदेश-महासचिवः विजय-हीर अवदत् यत् तेन समर्पितं ज्ञापनं शिक्षासचिवेन विद्यालय-शिक्षा-निदेशकाय प्रेषितं, परं प्रक्रिया-आज्ञा च दत्ताः। १७ सितम्बर २०२५-तमे दिने शिक्षासचिव-कार्यालयेन आदेशः प्रकाशितः। वर्तमानकाले शिक्षा-विभागे जेबीटी-श्रेण्याः टीजीटी-पदोन्नतेः कृते २२० स्थानानि, सीएण्डवी-श्रेण्या १२०-अधिकानि स्थानानि च रिक्तानि सन्ति। अस्य प्रक्रियायाः अन्तर्गतं ५ सितम्बर २०२५-तमदिनं यावत् आवेदनं कर्तव्यमासीत्। अधुना शिक्षकाः डीपीसी-प्रतीक्षां कुर्वन्ति। पूर्वमेव आचार-संहितायां बद्धा एषा पदोन्नतिः अधुना ग्राम-युनाव-आचारसंहिताया न स्थग्येत इति कारणेन संघेन एषः विषयः राज्य- सर्वकाराय प्रस्तुतः। टीजीटी-रिक्तस्थानानि पदोन्नतिद्वारा शीघ्रं पूरयितुं शक्यन्ते, यतः आयोगेन आरब्धायां चयन-प्रक्रियायां आवेदन-काले एव षण्मासाः गताः। परीक्षा-आयोजनं, परिणाम-प्रकाशनं, नियुक्तिः च साधयितुं पुनः एकः वर्षः गमिष्यति। शिक्षा-अधिकार-अधिनियमेन रिक्त-स्थानानां संख्या दश-शतांशात् अधिका न भवितव्या। जेबीटी-श्रेण्याः टीजीटी-पदोन्नतिः द्विवार्षिकं कालं यावत् विलम्बिता अस्ति। एतस्मिन् समये टीजीटी-कला-श्रेण्याः ३४४, टीजीटी-मेडिकल्-श्रेण्याः २८२, टीजीटी-नॉन-मेडिकल्-श्रेण्याः ४७३ स्थानानि रिक्तानि सन्ति। अतः संघस्य निवेदनात् शिक्षासचिवस्य प्रक्रिया द्वारा शिक्षकेषु आगामी-मासे पदोन्नति-सूचि-प्रकाशनस्य आशा जाताऽस्ति।

भारतामृतं संस्कृतम्

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहिताय च।
जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो
नमः॥ अस्यां पवित्रभारतभूमौ इदानीमपि
बहुधा परमपूजनीयाः परमादरणीयाः अनेके
विद्वन्महाभागाः, भागवताचार्याः,
ज्योतिषाचार्याः, पुरोहित- पण्डित-
महानुभावाः, भूदेवाः गुरुचरणाः विराजमानाः
सन्ति। एतद्विशालं विद्वज्जनसमूहं विचार्य
शास्त्रोक्ता प्राचीना देवसभा सम्प्रत्यपि यत्र तत्र
प्रवर्तते। देवसभा इत्युक्ते सत्सङ्गः, यत्र
ज्ञानभक्तिचर्चादिकं सम्भवति। अतः
श्रद्धालुजनैः आदरणीयाः महानुभावाः एते
सर्वत्र पूज्यन्ते, विनम्रतापूर्वकं सभक्तिं च
प्रणम्यन्ते। तेभ्यः धन्यवादपूर्वकं स्वागतम्
अभिनन्दनादिकञ्च निवेद्यते। स्वान्तःकरणे
भगवत्सम्बन्धिकः परमानन्दः अनुभूयते
श्रद्धालुभिः, तैश्च धन्यता गम्यते, कृतकृत्यता
च अनुभूयते। सम्प्रति काले एतादृशः सत्सङ्गः
दुर्लभः एव। परन्तु अधुना पाश्चात्यसंस्कृतिः
एव प्रबला जातास्ति सर्वत्र। श्रीमद्भागवतमाहात्म्ये स्पष्टम्
उक्तमस्ति यत्- 'भाग्योदयेन बहुजन्म
समर्जितेन सत्सङ्गमं च लभते पुरुषो यदा वै।
अज्ञानहेतु- कृतमोह- मदान्धकार- नाशं
विधाय हि तदोदयते विवेकः॥' इति। यदा

मनुष्यस्य जन्मजन्मान्तरेषु
सञ्चितपुण्यफलकारणतः भाग्योदयः भवति
तदा सः सत्सङ्गं लभते, अन्यथा स दुर्लभः
इति श्लोकस्य आशयः। भारते ये
विप्रपुरोहिताः वर्तन्ते, ते सर्वदा
संस्कृतपुस्तकैः सह सम्बन्धं रक्ष्युः,
यजमानगृहेषु शुद्धकर्मकाण्डं निर्वह्युः। यतोहि
अस्माकं सनातनधर्मसंस्कृतेः वाहकाः यावन्तः
संस्कृतग्रन्थाः सन्ति, ते ग्रन्थाः संस्कृतेन हि
लिखिताः प्राप्यन्ते। यथा वेदोपनिषदादयः,
पुराणानि, रामायणमहाभारतादीनि
काव्यशास्त्राणि, कर्मकाण्डविषयभूताः श्राद्ध-
अग्निस्थापनादयः कर्मकाण्डीयग्रन्थाः सर्वेऽपि
संस्कृतेन हि लिखिताः सन्ति। एवं स्थिते यदि
वयं संस्कृतं न जानीमः, अस्मासु भाषाबोधः
हि न स्यात् तर्हि वयं सम्यक्तया विधिपूर्वकं वा
यज्ञपूजादिकर्म विधातुं न शक्नुमः। अतः
सर्वदा अस्माभिः ब्राह्मणैः अन्यैस्सर्वैश्च
अवश्यमपि संस्कृतं ज्ञातव्यमेव। अन्यथा
कर्मसु दोषः उद्भवेदिति भयम्। ब्राह्मणानाम्,
इतरेषां च सर्वेषां मुख्यबलं हि संस्कृतम्।
संस्कृतात् हि सर्वेषां भारतीयानां तेजो वर्धते,
जीवने सुसंस्कारः आयाति, चित्तं निर्मलं
जायते, भक्तिविनयादिभावः उद्भवति, समाजे
शान्तिसम्प्रती सम्भवतः चेति एतादृशः
सद्गुणाः सामाजिकजनैः जीवने अनुभूयन्ते।
अतः संस्कृतं शास्त्रञ्च सर्वैरपि अध्येतव्यम्।
नैव कठिना भाषेयम्, अत्यन्तं सरला,
सुबोद्धा, रसयुक्ता च वर्तते। एतस्याः
सामान्यतया अनुशीलनेन एव एषा सहजतया
मनुष्याणां हृदये निवसति, अन्तःकरणस्य
औदार्यं वर्धयति, सङ्कीर्णताम् अपगमयति च।
अतः संस्कृतेन पठनलेखनसम्भाषणादिकार्यं
सर्वैः सदृढम् अङ्गीकर्तव्यञ्चेत् भारतगौरवम्
इतोऽपि वर्धमानं भवेत्, उच्चशिखरञ्च
प्राप्नुयात्। एवं क्रमेण, गच्छता कालेन च
अस्मद्देशे विश्वगुरुः भवितुमर्हति इत्यत्र न
संशयः इति, शुभम्।

दुर्गास्तुतिः

हिमजा शैलपुत्री च गिरिजा शैलजा तथा।
नगाधिराजकन्या सा सर्वदा स्तूयते जनैः॥
सरस्वतीस्वरूपा सा ज्ञानदा ब्रह्मचारिणी।

विद्यार्थीभिर्युज्यते ज्ञानार्जनाय सर्वदा।।
मूर्धनि शोभते चन्द्रः आह्लाददायिनी शिवा।
अर्च्यते चन्द्रघण्टेति सर्वोपद्रववारिणी।।
क्रियते स्थिरचित्तेन साधकैः पूजनं सदा।
आयुरारोग्य क्षेमाय संस्थाप्यानाहते मनः॥
स्कंदमातेति विख्याता पूज्यते सेव्यते सदा।
भुवि वीरप्रजाकामैः सहैव शरजन्मना।।
आज्ञाचक्रे भुवोर्मध्ये स्थितचित्तेन सर्वदा।
कात्यायनीरूपं देव्याः पुरुषार्थाय पूज्यते।
कालरात्री शुभङ्कारी असुरनाशिनी सदा।
पूज्यते सिद्धीकामैर्हि सहस्रैरपि स्थितहृदा।।
अभयदा महागौरी वरदा फलदायिनी।
पापनाशाय सर्वैः हि शुक्लाम्बरा च पूज्यते।।
सिद्धिदात्री पराशक्तिः अर्धनारीश्वरस्तथा।
पूज्यते ब्रह्मविद्याय मनुसुरगणैस्सदा।।
संस्थिता हृदि सर्वेषां शक्तिरूपेण सर्वदा।
दुष्टधर्मविनाशाय तस्याः जागरणं भवेत्॥

-मानसीदीक्षितः।

“नेपालदेशे षोडशवर्षीयाः युवानोऽपि मतदानं करिष्यन्ति”

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणालकौशिकः, मोतिहारी ।
नेपालदेशस्य कार्यवाहप्रधानमन्त्री सुशीला कार्की राष्ट्रं प्रति
संबोधित्य महत्त्वपूर्ण राजनीतिक- परिवर्तनं घोषयामास। देशे
मतदानस्य न्यूनतमवयः अष्टादशवर्षात् षोडशवर्षं पर्यन्तं
न्यूनीकृतम्। अयं निर्णयः अद्यतनयुवजनविरोधप्रदर्शनानन्तरं
कृतः, यत्र युवानः राजनीतौ अधिकभागीदारौ याचितवन्तः
आसन्। प्रधानमन्त्रिण्या उक्तम्- “अयं निर्णयः युवावर्गस्य
प्रति सरकारस्य संवेदनशीलतां दर्शयति।

जी.डी. गोयनका पब्लिक विद्यालये, मोतिहारी इत्यत्र - स्वच्छता-पक्षः एवञ्च “स्वच्छता एव सेवा २०२५”

हिमसंस्कृतवार्ताः। स्वच्छतापख्वाडस्य महोत्सवं जी.डी.
गोयनका पब्लिक विद्यालय , मोतिहारी गर्वेण
आचरितम्। परिसरः संपूर्णः स्वच्छता, एकता, जिम्मेदारी च
संदेशेन गुञ्जितः। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः अभवत् मानवशृङ्खला
तथा शपथग्रहणसमारोहेन, यस्मिन् षट्षष्टिशताधिकसप्तदश
(६७०) छात्राः हस्ते हस्तं गृहीत्वादेशं पर्यावरणं च स्वच्छं
करणीयम् इति दृढसंकल्पं कृतवन्तः। उपप्रधानाचार्या श्रीमती
जागृतिभाटिया, सामूहिक-जिम्मेदारी-सन्देशं दत्तवती, यत्र
छात्राः कर्तव्ये सततं प्रयासं कर्तुं प्रेरिताः। अनन्तरं “एकः
दिवसः - एकः घण्टा - एकत्र” इति स्वच्छताअभियानस्य
अन्तर्गतं छात्रा अध्यापकाः अभिभावकाः च सह श्रमदानं
कृतवन्तः। विद्यालयपरिसरः स्वच्छतायाः आदर्शरूपेण
सुसज्जितः। प्रत्येकः कोना उज्ज्वलः, प्रत्येकः पथः
निर्मलः। वृक्षाः, फुलानि, पथपल्लवाः च, सर्वत्र स्वच्छता-
सौंदर्यं दर्शयन्ति। विद्यालयप्राचार्यः डॉ. विनोद कुमार भाटियाः
स्वच्छोत्सवकार्यशालां आयोज्य प्रेरणादायकं भाषणं दत्तवान्।
सः उक्तवान् - “स्वच्छता केवलं आदत् न, अपितु जीवनस्य
पद्धतिः। प्रत्येकः छात्रः एतत् स्वीयदिनचर्यायाः अङ्गं
कर्तुमर्हति। यथा तनुः स्वास्थ्यं, तथा मनसः स्वास्थ्यं, तथा
राष्ट्रस्य स्वास्थ्यं रक्षयते।” कार्यक्रमस्य विशेषाकर्षणं आसीत्
स्वयंछायागृहः (Selfie Point), यत्र छात्राः अभिभावकाः च
उल्लासेन स्मरणीयक्षणानि सङ्गृह्यन्ते। बालकाः स्वच्छतायाः
संदेशं दृश्य-फोटोज् मध्ये प्रचारयन्ति। एषः कार्यक्रमः केवलं
उत्सवः न, अपितु आन्दोलनस्य प्रतीकः अभवत्। सन्देशः
स्पष्टः - “लघवः प्रयत्नाः यदा संयुक्ताः भवन्ति, तदा ते महानां
परिवर्तनानां आधारं निर्मायन्ति।”
विद्यालयपरिवारः पुनः संकल्पं कृतवान्—“स्वच्छ भारतं,
स्वस्थ भारतं च अस्माकं लक्ष्यं भवति। यत्र प्रत्येकः छात्रः,
प्रत्येकः शिक्षकः, प्रत्येकः अभिभावकः, स्वयं स्वच्छतायाः
प्रहरी भवति, तत्र राष्ट्रस्य भविष्यं उज्ज्वलम्।”

"नवरात्रोत्सवः विशेषलेखः" शिव-शक्तिः

परिपूर्णवैतन्यरूपेण शिवम् अभिज्ञायते। शिवतत्त्वम् इत्यस्य अर्थः अतिन्द्रिया वैश्विकचेतना। शिवतत्त्वं सर्वस्याः सृष्ट्याः स्रोतः इति मन्यते। शिवः योगस्य स्वामी इति कथ्यते। स्वैर्यं, शान्तिः, सामर्थ्यं च एतेषां गुणानां मूर्तः स्वरूपं शिवः एव। शिवः नैरन्तर्येण शक्त्या सह एकरूपं दृश्यते। एषा स्त्रीलिङ्गी शक्तिः शिवतुल्यैव दैवी। दुःखे अचलवेदनां सोढुं स्त्रीणां सामर्थ्यं तथैव तस्याः मृदुस्वभावः शिवोऽपि आयम्भः, शक्तिशाली घटयति। शक्त्यां गतिमत्ता, सर्जनशीलता अस्ति। शिवे पौरुषत्वस्य ऊर्जा, उद्देश्यं शान्त्याः शुद्धम् अस्तित्वं तथा च सृष्ट्याः ज्ञानम् अस्ति। शिव-शक्ति यदा एकत्र आयातः तदा गतिमत्सर्जनशीले शक्त्याः गुणान् दिशा दातुं शिव- ऊर्जा महत्वपूर्ण अस्ति। शक्त्याः ऊर्जा अर्थपूर्णा, कामुका, अनम्या चास्ति। सौन्दर्यं, तरलतां, गतिमानसञ्चरणं इत्यादयो शक्त्याः मूर्त स्वरूपम्। शक्ति-शिवः एकत्रीकरणान्तरं यद् अस्तित्वे आयाति तद् शक्त्ये ऊर्जायाः सृजनम् अस्ति तथा च शिवः तत्र निराकाररूपेण स्थास्यति। शक्तेः गुणदर्शनं जीवनस्य नृत्ये दृश्यते, शक्तेः ऊर्जा च सर्वा सृष्टिं प्रेरयति, गतिमानस्य प्रवाहस्य साक्षी भूत्वा, ताम् ऊर्जा वहनाय स्थानं, दिशा च दातुं शिवस्य भूमिका अस्ति। शक्ति-शिवयोः ऊर्जा अस्माकम्

अस्तित्वस्य स्थिरता, निर्मित्याः गतिशीलता, एते द्वोऽपि एकस्मिन् समये प्राप्नुवन्ति। अर्धनारीश्वरः, शक्ति-शिवौ एकत्रितौ रूपौ। तौ स्त्री-पुरुषौ गुणानां परिपूर्णसन्तुलनस्य मूर्तरूपं चास्ति। अर्धनारीश्वरस्य रूपं यदा पश्यामः तदा आद्य शंकराचार्यस्य स्तोत्रस्य एनां पङ्क्तिं स्मरामः- “झनत् रणत् काञ्चनपुरायै पादाब्जराजत् फणि नुपुराय”। शैवदर्शने वर्णितः ‘परमशिव’ अर्धनारीश्वरः एव। नटराजः इति शिवस्य नृत्यावस्था सर्वपरिचिता खलु। दक्षिणभारते नटराजः आधिक्येन लोकप्रियः। किन्तु शैवदर्शनस्य उद्भवस्थानं काश्मीरम् अस्ति। आत्मनः प्रेम्णः इच्छा शिवतत्त्वे जाता, शिवः एव प्राणेश्वर्याः रूपं धृत्वा पुरतः आगतवान्, एकेन रूपेण प्रियकरः अभूत्, द्वितीयेन रूपेण प्राणेश्वरी। तयोः शरीरौऽपि अभिनौ। एकाहारी इत्यस्य अर्थं तौ एकस्यां पङ्क्तौ दृश्यते। ज्ञानेश्वरीग्रन्थे अपि ज्ञानेश्वरेण लिखितं यद्- ‘भव-भवानी’, ‘चण्ड- चण्डिका’, ‘शम्भु- अम्बिका’ एकः एव अस्ति इति अस्य विश्वासं ज्ञानेश्वरेण दत्तम्। शक्ति-शिवौ अभेदत्वं ‘न शिवेन विना देवी, न देव्या विना शिवः। अस्मिन् शब्दे आद्यशंकराचार्येण कथितम् अस्ति। प्रश्नोपनिषदि एषा संकल्पना भिन्नया भाषया लिखिता दृश्यते- ‘रयि च प्राण च इति एतौ मे बहुधा प्रजाः करिष्यतः इति’। प्रजापतिं विश्वनिर्मित्याः इच्छा अभवत् तदा तेन एकं मिथुनं निर्मितम्। प्राणः अर्थात् चैतन्यः, जीवनशक्ति अर्थात् रयि। शक्ति-शिवौ द्वित्वं दर्शयित्वा एकत्वस्य अनुभवं करोति। ‘नट’ अस्य अर्थं नृत्यं करोति तथा च नटराजस्य अर्थं सर्वेषां नर्तकानां राजा इति। नृत्यमग्नस्य शिवशङ्करस्य नटेशः, नर्तेश्वरः आदीनि नामानि अपि सन्ति। श्रीशिवस्य नटराजरूपम् अखिलविश्वस्य नियमबद्धरूपेण चलनस्य लयबद्धं प्रतीकम् अस्ति। भगवान् शङ्करः यदा ताण्डव नृत्यति तदा तद् नृत्यं सृष्टेः निर्माणस्य, स्थितेः, संहारस्य तिर्यग्भावस्य अन्तिमतः मोक्षस्य इति सृष्टिनिर्माणस्य पञ्चक्रियायाः प्रतीकम् अस्ति, इति मान्यता। यदा शिवः ढक्कां नादयति/ वादयति तदैव सृष्ट्याः सर्जनं भविष्यति। शिवस्य अभयमुद्रा स्थित्याः प्रतीकः, हस्ते अग्निः विनाशस्य प्रतीकः, परितः प्रभामण्डलं तिर्यग्भावस्य, उन्नतः एकः पादः अनुग्रहस्य प्रतीकं मन्यन्ते। प्रख्यातभारतीयः कला- इतिहासज्ञः आनन्दः कुमारस्वामी स्वस्य शोधनिबन्धे ‘दी डान्स ऑफ शिवा’ पुस्तके शिवस्य वर्णनसमये लिखति- नटराजः एव आद्यनर्तकः, नृत्यस्य अधिष्ठाता देवः, नृत्यकलायाः प्रवर्तकः तथा च प्रथमः नृत्यगुरुः। सः नर्तयति तदा स्वनृत्यं पश्यन् रसिकः प्रेक्षकोऽपि अस्ति। अखिलं ब्रह्माण्डम् एव शिवस्य रङ्गमञ्चः। क्रमशः.....

डॉ. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्

केन्द्रीय कृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः प्रधानमन्त्रि-किसान-निधि-योजनायाः (पी.एम.-किसान) २१वीं भुक्तिं विडियो- सम्मेलनद्वारा विमोचितवान्

केन्द्रीय कृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः हिमाचलप्रदेशस्य, पंजाबस्य, उत्तराखण्डस्य च बाढ-वृष्टि-प्रभावित-कृषकाणां कृते प्रधानमन्त्रि-किसान-निधि-योजनायाः (पी.एम.-किसान) २१वीं भुक्तिं विडियो-सम्मेलनद्वारा विमोचितवान्। अस्मिन् अवसरे सः अवदत् यत् ₹५४० कोटिभ्यः अधिकस्य कुलराशिः २७ लक्ष कृषकाणां बैंकखातेषु स्थानान्तरिता अस्ति, येषु प्रायः २७०,००० महिलाकृषकाः सन्ति अद्यतनजलप्रलयेन भूस्खलनेन च भृशं प्रभावितानां एतेषु त्रयेषु राज्येषु कृषकाणां प्राथमिकता दत्ता अस्ति। केन्द्रीयकृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः उक्तवान् यत् एषा किस्तः कृषकाणां सद्यःकालस्य आपदाभ्यः उत्थापने सहायकः भविष्यति। सम्मेलने हिमाचलप्रदेशस्य, पञ्जाबस्य, उत्तराखण्डस्य च वरिष्ठाधिकारिणः, कृषकसमूहानां प्रतिनिधिभिः सह वर्चुअल् रूपेण भागं गृहीतवन्तः मन्त्रालयेन उक्तं यत् एतस्याः राशियाः विमोचनेन पीएम-किसानयोजनायाः अन्तर्गतं एतेभ्यः त्रयेभ्यः राज्येभ्यः वितरिता कुलराशिः २०१९ तमस्य वर्षस्य फरवरीमासे प्रारम्भात् आरभ्य ₹१३,००० कोटिरूप्यकाणि अतिक्रान्तवती अस्ति।

केन्द्रीयमन्त्री शिवराजसिंहः चौहानः रूसस्य उपप्रधान- मन्त्रिणा दिमित्री पत्रुशेवः इत्यनेन सह मिलितवान्

केन्द्रीयकृषि तथा कृषककल्याणमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः नवीदिल्लीनगरे रूसस्य उपप्रधानमन्त्री दिमित्री पत्रुशेवः सह मिलितवान्। कृषिक्षेत्रे खाद्यसुरक्षाक्षेत्रे च परस्परसहकार्यस्य विषये उभयोः मध्ये चर्चा अभवत्। एतेषु क्षेत्रेषु सहकार्यस्य वर्धनेन उभयदेशानां कृषकाणां, उपभोक्तृणां, नागरिकानां च लाभः भविष्यति। पश्चात् पत्रकारैः सह भाषमाणः केन्द्रीयकृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः अवदत् यत् भारतं रूसदेशं प्रति कीटरहितधान्यानां आलूनां च निर्यातं वर्धयितुं उत्सुकः अस्ति। मत्स्यपालनस्य, कुक्कुटनिर्यातस्य च सम्भावनायाः विषये अपि चर्चा कृता इति अपि सः अवदत्।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी अद्य ओडिशा- नगरस्य झारसुगुडा-भ्रमणं करिष्यन्ति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी अद्य ओडिशा-नगरस्य झारसुगुडा-भ्रमणं करिष्यन्ति। सः अमृतभारत एकस्प्रेस् इत्यस्य ध्वजं कृत्वा ₹1,700 कोटिरूप्यकाणां रेलमार्गपरियोजनानां अनावरणं करिष्यति। मोदीमहोदयः बीएसएनएलस्य “देशीया-” 4G स्टैक अपि प्रारम्भं कर्तुं निश्चितः अस्ति। सः अष्टानां IIT-विस्तारस्य घोषणां करिष्यति। प्रधानमन्त्री ब्रह्मपुरस्य एमकेसीजी मेडिकल कॉलेज एण्ड हॉस्पिटल तथा सम्बलपुरस्य विस्मार् हॉस्पिटल इत्यस्मै सुपर स्पेशलिटी दर्जा प्रदास्यति। प्रधानमन्त्री राष्ट्रियकौशलविकासकार्यक्रमस्य आरम्भं करिष्यति, अन्योदययोजनायाः अन्तर्गतं ५०,००० लाभार्थिभ्यः सहायतां च प्रदास्यति। मोदीमहोदयः झारसुगुडानगरस्य अम्लीपाली प्राङ्गणे अपि नमो युवासमावेशं सम्बोधयिष्यति।